

Nr 306.

Av herr Näsgrård m. fl., *angående studiehjälpsverksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter.*

I sitt den 23 juni 1949 avgivna betänkande har studielånenämnden lagt fram förslag om studiehjälpsverksamheten vid de allmänna läroverken och andra statliga och statsunderstödda läroanstalter. Nämndens förslag innebär en genomgripande omläggning av de grunder, vilka hittills tillämpats för den statliga studiehjälpen. Detta gäller bl. a. studiehjälpen till elever vid folkhögskolor, lantmanna- och lanthushållsskolor samt yrkesskolor. I det avseendet betyder nämndens förslag att eleverna vid dessa skolor i fråga om stipendievillkor i princip bli jämställda med elever vid högre läroanstalter. De förmånligare villkor som komma att gälla för elever vid de mera praktiskt betonade skolformerna, om studielånenämndens förslag förverkligas, borde i någon mån bidra till att hindra en alltför stark tillströmning till läroverken.

Studielånenämndens förslag innebär i korthet att den statliga studiehjälpen lämnas dels såsom studielån och dels som stipendier. I fråga om lånen innebär förslaget betydligt utvidgad lånemöjlighet. Stipendierna uppdelas dels i studiebidrag, som utgå utan behovsprövning, och dels i stipendier, som utgå efter behovsprövning, vartill komma i vissa fall utbildningsbidrag. Studiebidragen ha till uppgift att utjämna avståndskostnaderna till förmån för landsbygdens studerande ungdom. De lämnas därför utan behovsprövning till elever, som måste bo inackorderade på skolorten eller dagligen resa till och från skolan. Detta är helt i linje med vad som hittills gällt för grundstipendierna till elever vid högre läroanstalter. Det nya ligger däri, att dessa bidrag icke skola göras beroende av betygsgradering.

Studiebidragen föreslås utgå med 50 kronor per månad för inackordering till elever vid läroverk och liknande skolor samt vid yrkesskolor med kurser över två år. För elever vid skolor för yrkesutbildning med kurser mellan fyra månader och två år samt vid folkhögskolor, lantmanna- och lanthushållsskolor m. fl. har studiebidraget satts till 25 kronor, i vissa fall till 40 kronor per månad till inackordering.

Utöver dessa icke behovsprövade studiebidrag lämnas efter behovsprövning stipendier å högst 75 kronor per månad till elever vid högre läroanstalter liksom vid yrkesskolor, folkhögskolor, lantmanna- och lanthushållsskolor.

Alla här nämnda kategorier elever erhålla således lika stora behovsprövade stipendieförmåner.

Elever vid yrkesskolor av skilda slag, vilka deltaga i kortare kurser än fyra månader, kunna endast få behovsprövade stipendier om högst 75 kronor per månad. Därutöver kunna vid vissa andra skolor för yrkesutbildning utbildningsbidrag utan behovsprövning och stipendier med behovsprövning utgå med växlande belopp.

Studielånenämnden har vidare föreslagit en grundlig omarbetning av de normer, som ligga till grund för fastställandet av de behovsprövade stipendiernas storlek. Dessa nya normer äro enligt vår mening i hög grad ägnade att skapa större rättvisa vid inkomstprövningen mellan olika kategorier elever.

Även om olika meningar kunna göras gällande beträffande studiebidragens storlek inom de olikartade grupperna, innebära likväl studielånenämndens förslag angående den statliga studiehjälpens ordnande avsevärda fördelar i jämförelse med nu tillämpade system. Emellertid har statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet i årets statsverksproposition förklarat, att han av statsfinansiella skäl icke kunnat framlägga en på utredningens förslag grundad proposition. De föreslagna ändringarna av reglerna för den statliga studiehjälpen kunna givetvis föranleda vissa kostnadsökningar för staten, men dessa torde komma att hålla sig inom måttliga gränser. Med hänsyn till det nuvarande systemets oenhelighet och brister i övrigt synas ändringarna böra genomföras så snart som möjligt.

Enligt vår mening bör studielånenämndens förslag angående studiehjälpsverksamheten genomföras redan från och med nästa budgetår.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att den statliga studiehjälpen från och med nästa budgetår skall ordnas enligt de riktlinjer studielånenämnden framlagt i sitt betänkande den 23 juni 1949 angående studiehjälpsverksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter; samt att riksdagen måtte besluta erforderliga höjningar av härav berörda anslag.

Stockholm den 26 januari 1950.

Bernhard Näsgård.

Otto Niklasson.

Karl Persson.

Fritiof Karlsson.

Herbert Hermansson.

Ivar Nilzon.

S. G. W. Wahlund.